

Č. j.: MPSV-2017/44829 žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, týkající se informace **o starobním důchodu a evidenci na ÚP (5 otázek).**

Dotaz ze dne 23. 2. 2017

... žádám MPSV o informace týkající se starobního důchodu a evidenci na ÚP

1. Zdali může ÚP nutit osobu starší 65 let, aby ukončila hledání práce včetně evidence na ÚP?
2. Pokud ano, dle kterého § i zákona?
3. Existuje nějaký věkový limit na vyřazení na ÚP u nezaměstnaného, který chce v hledání práce pokračovat na ÚP i po dosažení věku 65 let?
4. Pokud ano, tak dle, kterého § i zákona?
5. Osoba, která nemá odpracováno zákonných 35 let včetně povinného pojištění, může někdy dosáhnout nároku na starobní důchod?

Odpověď

... Vám sdělujeme následující a to i přesto, že se nejedná o dotazy v souladu se zákonem.

1. Zdali může ÚP nutit osobu starší 65 let, aby ukončila hledání práce včetně evidence na ÚP?

ÚP při poskytování svých služeb postupuje podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“). Zákon o zaměstnanosti mimo jiné upravuje rovněž podmínky pro zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, přičemž podmínka věku ve vztahu k možnosti vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání není v žádném ustanovení obsažena. Rovněž zákonné důvody vedoucí k ukončení vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a k vyřazení z této evidence nesouvisí s dosažením určité věkové hranice, pro kterou by nebylo možné, aby byl nadále uchazeč o zaměstnání v evidenci uchazečů o zaměstnání veden. V případě, že uchazeč o zaměstnání plní povinnosti vyplývající z vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, nemůže být krajskou pobočkou ÚP, v jejíž evidenci uchazečů o zaměstnání je veden, z této evidence rozhodnutím vyřazen.

Pro doplnění uvádíme, že v evidenci uchazečů o zaměstnání může být vedena fyzická osoba, která již dosáhla důchodového věku a je jí poskytován starobní důchod, ale i přesto má zájem o zprostředkování vhodného zaměstnání s pomocí ÚP. Uchazeči o zaměstnání, kterému je poskytován starobní důchod, však v souladu s ustanovením § 44 odst. 1 písm. a) zákona o zaměstnanosti po dobu poskytování starobního důchodu není poskytována podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci.

2. Pokud ano, dle kterého § i zákona?

Zákonem o zaměstnanosti není upravena žádná věková hranice. Vhodné zaměstnání je zprostředkováváno uchazečům o zaměstnání, kteří jsou vedeni v evidenci uchazečů o zaměstnání a kteří jsou zároveň také povinni poskytovat krajské pobočce ÚP při zprostředkování zaměstnání potřebnou součinnost.

3. Existuje nějaký věkový limit na vyřazení na ÚP u nezaměstnaného, který chce v hledání práce pokračovat na ÚP i po dosažení věku 65 let?

Podmínka věku či určité věkové hranice ve vztahu k možnosti vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a zprostředkování vhodného zaměstnání není v žádném ustanovení zákona o zaměstnanosti obsažena. Rovněž zákonné důvody vedoucí k ukončení vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a k vyřazení z této evidence nesouvisí s dosažením určité věkové hranice, pro kterou by nebylo možné, aby byl nadále uchazeč o zaměstnání v evidenci uchazečů o zaměstnání veden.

4. Pokud ano, tak dle, kterého § i zákona?

Věkový limit není zákonem o zaměstnanosti ve vztahu k zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání stanoven.

5. Osoba, která nemá odpracováno zákonných 35 let včetně povinného pojištění, může někdy dosáhnout nároku na starobní důchod?

Nároky na dávky důchodového pojištění a způsob stanovení jejich výše upravují předpisy o důchodovém pojištění, tj. v současné době zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

Jedním z hlavních principů zákona o důchodovém pojištění je, že pro nárok na jakýkoliv důchod musí být vždy splněna základní podmínka výslovně stanovená zákonem o důchodovém pojištění, a to **podmínka získání potřebné doby pojištění**. Pokud jde o nárok na starobní důchod, je druhou podmínkou dosažení důchodového věku, přičemž zákon o důchodovém pojištění umožňuje i předčasný odchod do starobního důchodu a dále **příznání starobního důchodu i při získání kratší doby pojištění, avšak při dosažení vyššího než důchodového věku**. Do doby pojištění se započítávají ve stanoveném rozsahu i tzv. náhradní doby pojištění, za které se neodvádí pojistné ani jiné platby (jde o doby uvedené v § 5 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění – např. ve stanoveném rozsahu doba vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání, doba osobní péče o dítě ve věku do čtyř let, doba osobní péče o osobu závislou na pomoci jiné osoby ve stanoveném stupni závislosti apod.).

Konkrétně to znamená, že nárok na starobní důchod podle § 29 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění vznikne v roce 2017 pojištěnci, který získal **aspoň 33 roků pojištění** (do doby pojištění se zahrnují i náhradní doby pojištění – viz shora). V této souvislosti se dále uvádí, že potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod se každý rok o jeden rok prodlužuje, takže cílový stav podle současné právní úpravy, tj. potřebná doba pojištění **aspoň 35 roků**, se bude vztahovat na pojištěnce, kteří **dosáhnou důchodového věku po roce 2018**.

Kromě toho má pojištěnec nárok na starobní důchod podle § 29 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, jestliže získal **aspoň 20 roků pojištění** a dosáhl věku **o 5 let vyššího**, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození (tento věk zjistíte použitím tzv. věkové kalkulačky umístěné na webu zdejšího ministerstva – www.mpsv.cz – důchodové pojištění – kalkulačky – věková kalkulačka). I v tomto případě se do doby pojištění započítávají náhradní doby pojištění (viz shora).

Dále má nárok na starobní důchod podle § 29 odst. 3 písm. a) zákona o důchodovém pojištění pojištěnec, který dosáhl důchodového věku a získal **aspoň 30 let doby pojištění** (bez náhradních dob pojištění) nebo podle písm. b) cit. ustanovení **aspoň 15 let doby pojištění** (bez náhradních dob pojištění), pokud dosáhl věku **o 5 let vyššího**, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození.

Pro Vaši informaci se dále uvádí, že pro získání potřebné doby pojištění je možné využít i institutu dobrovolné účasti na důchodovém pojištění; tato problematika je upravena v § 6 zákona o důchodovém pojištění. Dobrovolného důchodového pojištění mohou být účastny osoby starší 18 let, které podaly na příslušné okresní správě sociálního zabezpečení přihlášku k účasti na tomto pojištění. V případech kvalifikovaných důvodů (např. vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání) doba dobrovolné účasti na pojištění není časově omezena (§ 6 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění). V ostatních případech je účast na dobrovolném důchodovém pojištění možná v rozsahu nejvýše 15 let s tím, že za dobu přede dnem podání přihlášky k pojištění je účast na pojištění možná nejvýše v rozsahu jednoho roku bezprostředně před tímto dnem.

Podrobnější informace k nárokům z důchodového pojištění Vám poskytnou pracovníci Okresní správy sociálního zabezpečení v Ostravě (Zelená 3158/34a, 702 00 Ostrava, tel.: 596 662 111). Podle § 6 odst. 4 písm. l) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, mají totiž okresní správy sociálního zabezpečení povinnost poskytovat občanům a zaměstnavatelům odbornou pomoc ve věcech důchodového pojištění. Její pracovníci mají v případě pochybností možnost konzultovat konkrétní případy s Českou správou sociálního zabezpečení (Křížová 25, 225 08 Praha 5, call centrum +420 257 062 860), která řídí a kontroluje činnost okresních správ sociálního zabezpečení.